

A 1911/PRE

Framlagt av Nordisk grön vänster
Behandlas i Presidiet

Medlemsförslag om nordiskt samarbete kring Västsahara

Förslag

Nordisk grön vänster föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna

att agera med kraft i FN för att den utlovade folkomröstningen snarast kommer till stånd, samt

att att en tydlig tidsplan för detta utarbetas.

att att anta tydliga rekommendationer till det nordiska näringslivet samt investerare utifrån de skyldigheter som följer av FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter om att inte verka i det ockuperade Västsahara eller handla med produkter från det ockuperade området i Västsahara eller handla med produkter från det ockuperade området om inte det västsahariska folkets erkända representanter Polisario givit sitt godkännande

Bakgrund

Marocko har sedan 1975, i strid med FN-resolutioner och utlåtande från Internationella brottsdomstolen i Haag, ockuperat två tredjedelar av Västsahara. Enligt FN är Västsahara ett icke-självstyrande område som ska avkoloniseras.

1991 förhandlade FN fram en vapenvila mellan Polisario och Marocko som innebar att en FN övervakad folkomröstning skulle genomföras om Västsaharas självständighet. En folkomröstning som ännu inte ägt rum, på grund av Marockos ständiga förhållning och sabotage av fredsprocessen. Efter en lång tid av spänning på grund av marockansk aggression och brott mot vapenvilan bröts vapenvilan till slut av Marocko i november 2020. Nu pågår återigen ett lågintensivt krig som riskerar att trapas ytterligare

En grundläggande orsak till ockupationen är Västsaharas rika tillgång på naturresurser, som fosfat på land och fiske i havet. Enligt folkrätten tillhör dessa resurser det västsahariska folket och deras samtycke krävs för att andra aktörer ska få bruka dem. Detta krav återfinns också i det rättsliga utlåtandet från FN:s dåvarande rättschef Hans Corell år 2002. Enligt detta ska en eventuell exploatering tillgodose behoven

och intressena hos den västsahariska befolkningen, inklusive att eventuella intäkter ska komma dessa till del samt att det ska ske i enlighet med dess vilja.

Trots detta har EU:s Ministerråd röstat för att ingå ett avtal med Marocko som innebär göra förändringar av protokoll 1 och 4 i det nuvarande associerings- och handelsavtal för att utvidga Marockos tullförmåner till produkter från ockuperade Västsahara. I praktiken har avtalen i högre grad sedan länge indirekt avsett Västsahara, men detta var första gången Ministerrådet uttryckligen ville inkludera ockuperade områden.

Den västsahariska befrielseörelsen Polisario Front tog 2019 Ministerrådet till EU domstolen för att ogiltigförklara avtalet samt fiskeriavtalet. 29 september 2021 meddelade att båda avtalen ogiltigförklarats då de strider mot folkrätten och EU-lag. Vidare fastslås att EU i avtalet försökt ersätta kravet på samtycke från det västsahariska folket med att avtalet skulle gynna befolkning, vilket står i strid med folkrätten. Enligt domstolen står denna inställning i strid med internationell rätt. Som mest kan det ses som att efterfråga en tredje parts åsikt, vilket inte juridisk giltigt då det inte är detsamma som samtycke.

EU:s Ministerråd har nu överklagat den senaste domen och det var endast Sverige som röstade mot överklagan.

Egentligen har domstolen redan klargjort att Ministerrådet inte har rätt att ingå avtal med Marocko som avser Västsahara, såvida inte västsaharierna deltagit i avtalsförhandlingarna. Redan 2015 då domstolen upphävde delen av EU:s handelsavtal med Marocko som avsåg jordbruk- och fiskeprodukter från det ockuperade Västsahara.

De nordiska länderna har tidigare agerat gemensamt för att stärka de mänskliga rättigheterna i världen och främja en demokratisk utveckling som exempelvis när det gällde kampen mot Apartheid. De nordiska länderna skulle kunna spela en viktig roll för att Västsahara frågan skulle kunna få en lösning. Om inget sker finns en överhängande risk att den nuvarande konflikten trappas upp. Folkomröstningen och kontrollen över det ockuperade landets naturresurser är en nyckelfråga.

De nordiska regeringarna måste agera för att folkomröstningen snarast kommer till stånd, samt informera nordiska företag som investerar i Marocko om att de riskerar att legitimera brott mot de mänskliga rättigheterna.

Norden den 16 februari 2022

Christian Juhl (Ø)

Daniel Riazat (V)

Freddy André Øvstegård (SV)

Kathy Lie (SV)

Lorena Delgado Varas (V)

Orri Páll Jóhannsson (VG)

Rasmus Nordqvist (SF)

Sofia Geisler (IA)

Tobias Drevland Lund (R)

Veronika Honkasalo (VF)